

PAREM L'ORELLA

DURADA

45 MINUTS

DIFICULTAT

CAPACITATS

- Pensar i comunicar
- Descobrir i tenir iniciativa

ÀMBITS

Ós bru

Hàbitat pirinenc

Espai compartit

Cultura i Patrimoni

ÀREES

- Descoberta de l'entorn
- Comunicació i llenguatges

ACTIVITAT

■ Descripció de l'activitat

El nostre dia a dia és ple de sons, però quins són els més característics del país de l'ós? Aquesta activitat ens permetrà descobrir a la classe el sentit de l'oïda, fent un viatge sonor per un entorn natural Pirinenc descobrint que hi han molts sons que tenen una semblança amb els que coneixem, però d'altres que són totalment sorprenents.

MATERIALS

- **Material necessari**
 - Un reproductor de música o altaveus per l'ordinador.
- **Maleta pedagògica:**
 - Pendrive amb el "Viatge sonor" i els sons de l'avaluació.
 - Imatges del viatge sonor (digitals i plastificades).

OBJECTIUS I CONTINGUTS D'APRENTATGE

■ Capacitats

Aprendre a pensar i comunicar

- Pensar, crear i elaborar explicacions.
- Progressar en la comunicació i expressió ajustada als diferents contextos i situacions de comunicació habituals per mitjà dels diversos llenguatges.

Aprendre a descobrir i tenir iniciativa

- Observar i explorar l'entorn immediat, natural i físic, amb una actitud de curiositat i respecte i participar, gradualment, en activitats socials i culturals.
- Mostrar iniciativa per afrontar situacions de la vida quotidiana, identificar-ne els perills i aprendre a actuar-hi en conseqüència.

■ Objectius d'aprenentatge

- Distingir com és l'hàbitat de l'ós bru dels Pirineus a partir dels sons de l'entorn.
- Usar el sentit de la oïda com a mitjà d'aprenentatge.
- Aprendre a diferenciar les característiques del so (fort-fluix, agradable-desagradable...).
- Identificar algunes espècies de fauna a través del so.

■ Continguts d'aprenentatge

- Els sons presents a l'entorn natural i urbà.
- Les qualitats del so.
- El so, silenci, soroll.
- Ordenació cronològica dels fets.
- Identificació de les espècies de fauna.

QUÈ CAL SABER?

■ Els animals que ens permeten descobrir la oïda:

En l'ésser humà, l'oïda és un dels sentits més importants, perquè permet captar el llenguatge parlat i fer que el cervell interpreti i elabori una resposta. Les orelles són els òrgans de l'oïda. Molts animals disposen d'aquest sentit molt desenvolupat però en molts casos les seves orelles són petites o senzillament tot i percebre molt bé els sons no en disposen. Podem treballar amb aquests animals on la diversitat morfològica ens pot servir per entendre diferents formes de percebre el so:

El Talp: És un petit mamífer insectívor que excava galeries sota terra. Disposa d'uns ulls petits i no disposa de pavelló auditiu extern. El seu principal sentit és el tacte i té bon sentit de l'oïda per tal de contrastar la manca de visió.

El Duc: Com la major part dels rapinyaires nocturns, el Duc té el sentit de l'oïda molt desenvolupat, tot i no disposar de pavelló auditiu extern, els conductes auditius no estan disposats de forma paral·lela fet que origina que el so arribi de diferent forma i pugui destriar amb més precisió de quin indret prové. Això el fa, juntament amb la seva gran visió nocturna, un gran depredador de nit. Els mascles emeten un cant profund, greu i "fantasmagòric".

El Cabirol: El cabirol és el més petit de la família dels cèrvids. Disposa d'uns grans pavellons auditius direccionals, és a dir que es poden moure amb facilitat per captar l'origen d'un so. El sentit de la visió és reduït, per tant utilitzen l'oïda com un sentit ben desenvolupat per poder sobreviure en el seu territori. Tots dos sexes emeten un lladruc semblant al d'un gos, bàsicament com a senyal d'alerta.

L'Ós bru: la seva oïda és extremadament aguda i desenvolupada igual que l'olfacte, que és excel·lent, finíssim i, sens dubte, el seu sentit més desenvolupat i el que més l'ajuda en la seva vida quotidiana. Gràcies a l'oïda l'ós pot detectar les passes d'un intrús a més de 300 metres de distància i està demostrat que pot escoltar els ultrasons inaudibles per l'ésser humà. Els pavellons auriculars són petits però mòbils fet que comporta que pugui disposar d'un camp d'audició perfecte.

El Dofí: Aquest animal utilitza un sistema de comunicació basat en l'emissió de sons, que no només utilitzen per a caçar sinó també per detectar depredadors i orientar-se en mar obert entre altres. Emeten sons de freqüència alta, aquest so repica i és captat pel sistema auditiu, que automàticament emetrà un senyal al cervell per analitzar si es tracta d'un banc de sardines per alimentar-se o bé d'un possible depredador.

SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA

■ Dinàmica inicial

Abans de desenvolupar l'activitat pas a pas, és important treballar el concepte de l'oïda per això proposem que una setmana abans de l'inici de l'activitat es plantegi als alumnes les preguntes:

Què en sabem de les orelles? perquè serveixen? perquè alguns animals emeten sons?

Comencem fent una pluja de respostes a la classe i després demanem que, amb l'ajut de les famílies, ampliïn la informació a casa. Per fer-ho comencem motivant que cerquin informació de les següents espècies:

- **Talp:** els talps no hi veuen gaire, viuen sota terra, com deuen tenir les orelles?
- **Duc:** els mussols són ocells nocturns, hi veieu unes orelles com les nostres?
- **Cabirol:** Aquest mamífer de la família dels cérvols té unes orelles molt desenvolupades, perquè li servirà tenir-les tant grans ?
- **Humans:** I nosaltres, fem servir molt el sentit de l'oïda? i els sords com s'ho fan per poder-se comunicar?
- **Ós bru:** creieu que els óssos tenen bona oïda?
- **Dofí:** els dofins tenen orelles? Com s'ho fan per escoltar en el fons del mar?

El conductor de l'activitat pot utilitzar materials de suport de la maleta amb imatges d'alguns d'aquests animals o bé altres materials de l'escola per poder copsar els detalls als que fa referència l'activitat.

■ Desenvolupament de l'activitat

Fase de preparació

Preparem tot el material necessari que us recomanem i adequem la classe per tal de disposar d'un espai ample i còmode.

Per poder efectuar l'activitat és important que com a dinamitzadors/es haguem escoltat cada part, per poder-la interioritzar i tenir clars els diferents sons, i d'aquesta manera desenvolupem la dinàmica amb agilitat i eficiència.

Fase de realització

En una sala gran seiem als infants en una rotllana i els expliquem que avui continuarem experimentant i coneixent més coses de l'oïda i les orelles. Fem silenci i els expliquem que farem un viatge sonor, on hauré d'anar esbrinant què passa. Primer escoltem amb atenció cada part i anem comentant què ens imaginem i quins sons som capaços d'identificar.

Això vol dir que cal parar molt bé l'orella i no xerrar per tal d'escoltar bé sense cap interferència.

Abans de començar el viatge, cal relaxar-nos començant a escoltar com és la nostra respiració.

1. Primera part del viatge sonor:
 - a) Xivarri d'uns nens a l'entrada de l'escola
 - b) El so del motor d'un autocar, que se'ls emporta d'excursió.
 - c) Escoltem cants d'ocells (arribem al bosc)
 - d) Escoltem que algú trepitja fulles, són els nens que entren al bosc.
 - e) Els nens seuen, i en silenci tornem a escoltar els ocells del bosc.

En aquesta primera part comencem a treballar la classificació dels sons: Fort/flux, agradable/desagradable (el soroll), so repetitiu,...

Hem identificat algun dels sons?

Xivarri d'uns nens a l'entrada de l'escola

El so del motor d'un autocar, que se'ls emporta d'excursió

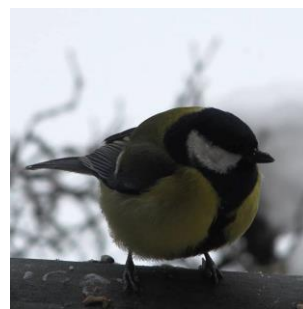
Escoltem cants d'ocells (arribem al bosc)

Escoltem que algú trepitja fulles, són els nens que entren al bosc.

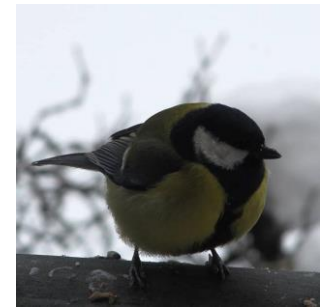
Els nens seuen, i en silenci tornem a escoltar els ocells del bosc.

Els nens seuen, i en silenci tornem a escoltar els ocells del bosc.

2. Segona part del viatge sonor:
- Cants d'ocells de lluny i de prop.
 - Un lladruc d'un cabirol (so fort i repetitiu), semblant a un gos.
 - Tornem a escoltar cants d'ocells, el cabirol ja ha marxat.
 - Escoltem que algú trepitja les fulles amb força.
 - Un so fort, un gruny d'ós bru.
 - De nou trepig de fulles, l'ós marxa, i torna la calma. Se senten ocells

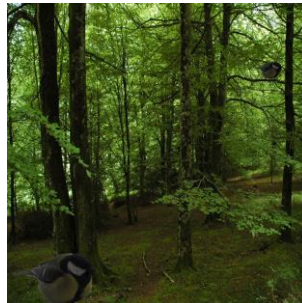
Es repeteix la dinàmica anterior, aquí detectem sons que no coneixem i que cal esbrinar.

Cants d'ocells de lluny i de prop

Un lladruc d'un cabirol (so fort i repetitiu), semblant a un gos.

Tornem a escoltar cants d'ocells, el cabirol ja ha marxat.

Escoltem que algú trepitja les fulles amb força. Un so fort, un gruny d'ós bru.

De nou trepig de fulles, l'ós marxa, i torna la calma. Se senten ocells

3. Tercera part del viatge sonor:
- Cants d'ocells.
 - Passes que cada cop se senten més lluny. Els nens marxen, s'està fent fosc.
 - Torna la calma, i sentim cants d'ocells, amb entrada de vent.
 - Escoltem el cant d'un mussol (el duc). És de nit.
 - Sembla que mentre canta el mussol, se sent l'aigua d'un riu...

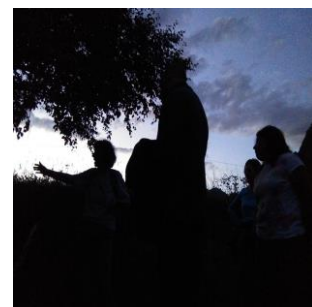
Introduïm el cant d'un ocell nocturn, amb els sons podem percebre també si és de dia o de nit.

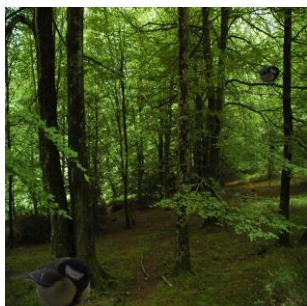
Cants d'ocells

Passes que cada cop se senten més lluny...

...Els nens marxen, s'està fent fosc.

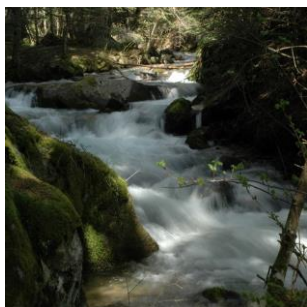
Torna la calma, i sentim cants d'ocells...

... amb entrada de vent.

Escoltem el cant d'un mussol (el duc). És de nit.

Sembla que mentre canta el mussol, se sent l'aigua d'un riu...

Una vegada realitzat el viatge... passem a la fase de la síntesi

Síntesi

En aquesta fase final de l'activitat se'ls faciliten unes imatges que fan referència a cada part de la història sonora, de manera que tornem a sentir el viatge però en cada una de les tres parts del viatge sonor, anem endreçant les imatges amb els sons que anem sentint.

D'aquesta manera el conductor de l'activitat pot copsar si han seguit el fil conductor del viatge. Es pot fer referència a cada imatge, en funció de les característiques del so que hem après a identificar: so/soroll, agradable/desagradable, flux/fort, diürn/nocturn...

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'activitat es fa mitjançant l'escolta de sons individuals que el mestre/a trobarà en el mateix pendrive, i que després de cadascun d'ells ens podem plantejar les següents preguntes:

- Reconeixem aquest so? Què és?
- És fort o flux?
- És agradable o desagradable? És un so o un soroll?
- És un soroll molt comú per nosaltres?

D'aquesta manera es conclou l'activitat i es deixa pas, si s'escau, a les parts complementàries o recomanacions d'extensions.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES /RECOMANACIONS

- 1.) **Activitats complementàries dels altres sentits.** Per ampliar l'experimentació amb els sentits, es recomanen qualsevol de les altres activitats que s'exposen en aquest projecte, com "A palpentes" o "Quina olor"
- 2.) **Conte: Un dia pel país de l'Ós:** Com a activitat complementària podeu disposar d'aquest conte on es treballen els sons, aquest recurs us pot permetre facilitar l'atenció dels infants, inclús es pot llegir dues vegades: La primera per interioritzar-los, la segona que ells també els imitin.

Feia temps que els nens i nenes d'infantil de l'escola La Solana esperaven amb moltes ganes aquest dia. Després de molts mesos preparant la sortida havia arribat el moment desitjat, avui contents i emocionats tota la classe dels óssos anirien a conèixer un bosc dels Pirineus, un indret meravellós, un bosc on diuen que hi viu l'ós bru.

El xivarri al pati de l'escola era present en tot moment, tots els nens i nenes estaven entusiasmats, - mireu aquell deu ser el nostre autocar! - Va exclamar en Pol.

El so del motor es feia present, mentre la fumera els feia tapar el nas.

Començava el viatge, una aventura per molts dels nens i nenes que mai havien sortit del seu poble. Després d'unes quantes hores de cantar cançons i xerrar amb els companys, varen arribar a lloc, abans de baixar la mestra va remarcar que a partir d'ara caldria fer molt silenci.

El grinyol del frens feia intuir que el vehicle s'aturaria i efectivament el motor de l'autocar va parar.

Tots els nens i nenes varen baixar i de sobte amb uns ulls com unes taronges, varen observar el paisatge, era un dels llocs més bonics on havien estat mai, quines muntanyes, quins boscos, quin aire més net...

Aquí s'escoltaven els ocells, - *Sentiu quina mallerenga* va dir la mestra? escolteu com repeteix el seu cant, sembla que ens digui: mira'ls, mira'ls, mira'ls ... quin lloc més extraordinari, tots seduïts per aquell paisatge varen començar a caminar, amb silenci sense dir ni piu!, només s'escoltava *el trepig de les passes damunt de les fulles seques caigudes* dels arbres de fulla caduca.

Al fons, el cant d'una merla els acompanyava al seu pas, de nou *la mallerenga es va tornar a escoltar*: mira'ls, mira'ls, mira'ls....

Després d'una bona hora de caminar, varen arribar a un prat, des d'on es veia molt bé i es podia escoltar *la remor del riu* que no baixava amb gaire força. Aquest era un bon lloc per dinar i jugar una estona. Passada un hora el grup es va tornar a posar a caminar quan de sobte entre mig del cant dels ocells es va sentir *un lladruc*...un gos! - va exclamar l'Alba.

-Pssst... silenci no us espanteu! - va dir un mestre - escolteu-lo bé...

I de nou aquell *baaaaauuup...baup, baupp, baupp, bauppp*.... es va a tornar a sentir en mig del bosc... tots els nens i nenes varen veure aquell preciós cabirol que fent salts va creuar el prat i mostrant la taca blanca del seu cul es va endinsar de nou al bosc. -Quin espant, quin ensurt- va dir la Cristina.

En Pere, un dels mestres, era un expert en fauna i va explicar als nens que els cabirols fan aquest lladruc per alertar a la resta de la presència d'algun animal foraster.

-Sabeu que els cabirols tenen una oïda molt bona? Potser som nosaltres els qui l'hem espantat.

El silenci era absolut, tots els nens i nenes estaven atents a les explicacions d'en Pere i aleshores **un gruny fort** es va escoltar. En Pere va dir en veu baixa. - Silenci no us espanteu. Escolteu bé!. El cor d'aquells nens es va accelerar...quina por !!!

En Pere els va dir que era probable que aquell gruny fos l'ós bru. No l'havien vist, però havien escoltat un ós que possiblement rondava per aquells verals i com que tot el grup havia fet silenci l'animal campava tranquil·lament...

Després del sobresalt i l'emoció varen emprendre el camí de tornada...

- Per la tarda sempre s'aixeca aquest vent - va dir una de les mestres

- Tapeu-vos que comença a fer fred.

Al fons del camí ja es veia la llum del refugi on dormirien, el Sol ja s'havia amagat i a boca foscant, de sobte, es va sentir l'udol del duc, un ocell de la família dels mussols que caça de nit.

Dins del refugi els esperava un bon foc a terra. Tots estaven esgotats el dia havia estat molt intens i després de sopar varen anar a dormir ben aviat.

L'endemà al matí la mare de l'Alba va despertar a la seva filla.

Vinga aixeca't que avui ha arribat el dia, avui marxeu d'excursió al Pirineu...

L'Alba es va aixecar desconcertada, aquella aventura només era un somni, però ja sabeu que els somnis a vegades poden esdevenir realitat.

Vet aquí un prat i vet aquí un ós i vet aquí que el conte ja està fos.